

Quaderns de natura i paisatge urbà

1

PER QUÈ ELS CARRERS DE LES NOSTRES CIUTATS S'OMPLEN DE “MALES HERBES”?

A Terrassa, però també a la majoria de les ciutats mediterrànies, hi ha una proliferació en algun cas desmesurada d'herbes adventícies, aquelles que popularment anomenem “males herbes”. La percepció (i en algun cas la realitat) ens fa veure que aquest fenomen ha anat creixent els darrers temps.

Caldria entendre primer per què les anomenem “males herbes”? Aquestes plantes adventícies, generalment de creixement anual, són grans colonitzadores i en algun cas estan catalogades pels ministeris dels governs respectius com a espècies invasores. Tenen la facultat de ser “especialment adaptables”, de sortir per tot arreu (enmig de l'asfalt, en una petita escletxa d'un bordó, al límit entre les vivendes i les voreres, els camps erms o abandonats, els marges de les carreteres...); qualsevol lloc amb una mica de terra és motiu de colonització. És precisament aquesta extrema capacitat d'adaptació la que les fa ser tant abundants per tot arreu.

Però, per quin motiu tenim la percepció que ara proliferen més les adventícies? Hi ha diverses causes:

Primer, la crisi econòmica dels darrers anys, que ha fet que es destinin més recursos a l'atenció ciutadana, deixant en un segon terme aspectes que tenen més a veure amb l'ornamentació o el manteniment dels nuclis urbans.

Segon, la pressió ciutadana envers la conservació del medi ambient ha fet que pràctiques que abans eren habituals ara estiguin o bé prohibides o bé molt restringides. La que més ha afectat l'àmbit de la jardineria ha estat la restricció en l'ús d'herbicides, que en algun cas com el de França, n'ha prohibit el més utilitzat per al control d'adventícies. A Catalunya hi ha una forta campanya que fins i tot ha arribat en

alguns plens municipals impulsada per l'entitat “*Som lo que sembrem*” <http://www.somloquesembrem.org/glifosat/glifosat-herbicida-cancerigen/> i en el cas de la nostra comarca recolzada el febrer de 2008 per l'ADENC.

El mes de març de 2014, l'Organització Mundial de la Salut (OMS), va classificar l'herbicida glifosat, el més emprat al món i en les ciutats per a combatre les herbes adventícies, com a “probable cancerigen”, reconeixent la seva implicació en el desenvolupament de limfomes no-Hodgkins en estudis epidemiològics de poblacions humanes i amb “evidències convincents” de que provocava càncer en animals de laboratori.

Un dels focus de pressió de la campanya “*Som lo que sembrem*” han estat els ajuntaments, amb el registre de centenars d'instàncies demanant explicacions sobre l'ús d'herbicides en els carrers de les ciutats i convidant, mitjançant la presentació en alguns casos de mocions o propostes de resolució en plens municipals, en el sentit que *“els ajuntaments i administracions catalanes abandonin immediatament l'ús d'herbicides en els entorns urbans, periurbans i vies de comunicació, i posin en marxa les alternatives existents de jardineria ecològica”*.

També altres organitzacions ecologistes com Greenpeace han engegat campanyes similars (<https://secured.greenpeace.org/espana/es/Que-puedes-hacer-tu/Ser-ciberactivista/glifosato/>).

Molts ajuntaments han adoptat mesures alternatives i el de Terrassa va ser pioner a l'estat espanyol ja a mitjans dels anys noranta del segle passat en la implementació de “mulch” provinent dels residus verds municipals, que s'aporta sistemàticament en parterres d'arbusts en els parcs i jardins, fent innecessari en aquests punts l'ús d'herbicides.

Finalment, l'actual normativa europea sobre l'ús de productes químics en la qual està inclòs, entre d'altres, el tractament químic de les espècies vegetals urbanes, prohibeix expressament l'ús d'aquests productes, excepte en els casos en que un assessor

fitosanitari ho autoritzl i després d'haver fet totes les cures possibles amb mitjans naturals.

El 10 de desembre de 2012 es va aprovar pel Ministeri d'Agricultura el "*Pla d'acció nacional per a l'ús sostenible de productes fitosanitaris*", d'acord amb el que indica l'article 4 de la directiva Europea 2009/128 / CE i el Reial Decret 1311/2012, de 14 de setembre, pel qual s'estableix el marc d'actuació per aconseguir un ús sostenible dels productes fitosanitaris. Aquesta normativa pretén millorar la salut de les persones i restringir al màxim possible la presència d'agents químics a les ciutats i camps d'Europa.

El futur

L'Ajuntament de Terrassa, d'acord amb aquesta normativa, tal i com fan la resta d'ajuntaments d'Europa, aplica en el cas de les herbes adventícies les següents mesures:

- 1) Desbroç manual amb desbroçadora.
- 2) Arrencament de les herbes de forma manual.
- 3) Aportació on es pot (parterres de mitjaneres, parterres d'arbustives, interior de parcs i jardins) d'encoixinament "mulch".
- 4) I com a últim recurs i en determinades situacions herbicides.

No obstant, els darrers dos anys (els primers des de l'entrada en vigor del decret que regula la directiva europea) diferents ajuntaments i tècnics municipals hem detectat que, sense aplicar herbicides i amb els recursos humans generalment disponibles, es fa molt difícil mantenir les voreres lliures d'herbes. És cert que l'any 2014 va ser dels més plujosos dels darrers decennis i, per tant, el creixement d'adventícies va ser desmesurat i consegüentment també les llavors que es van escampar i que han fructificat aquest 2015.

Sembla adient i replantejable per a un futur immediat l'ús d'herbicides exclusivament sobre paviments, reservant les tècniques alternatives per als escocells dels arbres dels carrers, els parterres de mitjaneres i en els parcs i jardins.

Mentre no canviï la directiva europea i la llei espanyola que la desenvolupa, estaria plenament justificat l'ús d'herbicides sempre i quan aquesta fos la darrera opció.

Cal tenir en compte que la proliferació d'herbes en les voreres perjudica els paviments, ja que en alguns casos tenen poderoses arrels que inclús els poden arribar a aixecar, convertint les voreres en menys transitables per la pròpia existència d'herbes i per aquests possibles trencaments dels paviments.

La col·laboració ciutadana versus servei públic

En les properes setmanes es posa en marxa un canvi en el model de servei que ofereix l'Ajuntament a través del Servei de Gestió de l'Espai Públic, consistent en la reorganització i millora del model existent fins l'actualitat. Tot i la necessitat de respectar el medi ambient en el nostre entorn més proper amb l'ús de menys productes químics, probablement la col·laboració ciutadana seria una mesura més eficaç, procurant que cada ciutadà i ciutadana mantingués el seu entorn més proper (portal, entrada a l'aparcament, etc.), lliure d'herbes adventícies. Cal tenir en compte que moltes floreixen amb una gran rapidesa i que, per tant, és extremament eficaç arrencar-les en el moment precís abans no floreixen i produeixin llavors, però certament si vivim prop del camp o d'un solar sense edificar, les herbes tornaran a aparèixer sense remei. Estan a la terra des de molt abans que nosaltres i segurament i continuaran essent-hi després de nosaltres.

Servei de Gestió de l'Espai Públic
Regidoria de Manteniment i Parcs Urbans